

A. Zaistenie vecí ako dôkazných prostriedkov

Vydanie vecí podľa § 89 Tr. poriadku

Uchovanie a vydanie počítačových údajov podľa § 90 Tr. poriadku (podľa § 130 ods. 2 Tr. zákona sa za vec považuje aj nehmotná informácia, dáta výpočtovej techniky alebo obrazový záznam na technickom nosiči).

Odňatia vecí podľa § 91 Tr. poriadku

Prevzatie zaistenej veci 92 Tr. poriadku

Zaistenie vecí pri domovej prehliadke, prehliadke iných priestorov alebo pozemkov, osobnej prehliadke a pri vstupe do obydlija, iných priestorov a na pozemok podľa § 99 a nasl. Tr. poriadku

Zaistenie vecí pri otvorení zásielok a pri zámene ich obsahu podľa § 109 a § 110 Tr. poriadku alebo pri predstieranom prevode podľa § 112 Tr. poriadku

Zaistenie vecí pri obhliadke miesta činu podľa § 154 Tr. poriadku

B. Zaistenie vecí a majetku na účely zaistenie nároku poškodeného alebo na účely ich prepadnutia alebo zhabania

Zaistenie nároku poškodeného podľa § 50 Tr. poriadku

Zaistenie peňažných prostriedkov podľa § 95 Tr. poriadku

Zaistenie zaknihovaných cenných papierov podľa § 96 Tr. poriadku

Zaistenie výkonu trestu prepadnutia majetku podľa § 425 Tr. poriadku

Zaistenie výkonu trestu prepadnutia vecí podľa § 428 Tr. poriadku

Aj zaistenie veci ako dôkazného prostriedku môže slúžiť na účely prepadnutia alebo zhabania.

Zaistenie vecí ako dôkazných prostriedkov

Prevzatie zaistenej veci podľa 92 Tr. poriadku

zákon NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore

zákon č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii

zákon č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

R 47/2013

Pri relevantných poznatkoch o podozrení zo spáchania alebo aktuálneho páchania trestného činu, ktorými polícia disponuje v dostatočnom časovom predstihu, vzniká povinnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní podľa Trestného poriadku. V takom prípade možno dôkaz pre trestné konanie získať len trestnoprocesným postupom. Ak však poznatky o trestnej činnosti nie sú polícii dostatočne vopred známe, môže byť výsledok zákonného postupu pri služobnom zákroku (§ 9 ods. 3 zákona o Policajnom zbore) dôkazom v trestnom konaní.

II. Pri pátraní po hľadanej osobe je policajt v zmysle § 23 ods. 1, ods. 2 písm. b/ zák. č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov oprávnený nielen dať pokyn na zastavenie dopravného prostriedku, ale aj vykonať jeho prehliadku. Za týchto okolností je primeraný a zákonu zodpovedajúci postup, ak sa policajt pri vykonávaní predmetného služobného zákroku zároveň na základe § 22 ods. 1 uvedeného zákona presvedčí, či hľadaná osoba u seba nemá zbraň, rovnako aj osoba, ktorá sa s ňou nachádza vo vozidle. To platí napríklad za situácie, v ktorej je zasahujúcemu policajtovi známe, že osobu spolujazdca s hľadanou osobou spájajú predchádzajúce spoločné kriminálne aktivity.

III. Forma presvedčenia sa o držbe zbrane však musí zodpovedať miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu sledovaného služobnou činnosťou v zmysle § 8 ods. 1 zákona o

Policajnom zbore. Vzhľadom aj na legálnu definíciu zbrane (§ 122 ods. 3 časť vety za bodkočiarkou Tr. zák.) je primerané, aby bola osoba vyzvaná na vyloženie všetkého, čo má pri sebe, vrátane vecí z kabelky. Ak je takto získaná, okrem alebo namiesto zbrane, iná vec s možným súvisom so spáchaním trestného činu, treba postupovať v intenciách § 21 ods. 2 zákona o Policajnom zbore a v nadväznosti na to podľa § 92 Tr. por.

2Tdo 57/2014

Základná námietka obvinených, že vo veci sa malo postupovať výlučne podľa Trestného poriadku, lebo colníci vopred disponovali informáciou, že obvinení prevážajú cigarety bez kontrolných známkov vo väčšom množstve a teda páchajú trestný čin, je neopodstatnená. Krajský súd správne poukázal na to, že predpoklad colníkov, že vo vozidle obvinených sa má nachádzať tovar (cigarety), ktorý unikol colnému dohľadu, prípadne spotrebným daniam nepredstavoval relevantnú informáciu pre rozlíšenie toho o aký druh deliktuálneho konania môže ísť (trestný čin, resp. priestupok).

Pokiaľ colník v úvode prehliadky zistil, že v kabíne vozidla sa nachádzala látka o ktorej vzhľadom na svoju predchádzajúcu prax usúdil, že môže byť drogou (podozrenie zo spáchania trestného činu), bolo jeho povinnosťou konať v smere sprocesnenia tohto zistenia. Mohlo ísť o postup podľa § 22 ods. 1 zákona o orgánoch štátnej správy v colníctve (zaistenie vecí), na čo nadväzuje postup podľa § 92 Trestného poriadku. Nešlo totiž o predchádzajúcu, dostatočne určitú informáciu o konkrétnom trestnom čine, čo by si už primárne vyžadovalo trestnoprocesný postup (k tejto problematike pozri aj R 47/2013).

Ostatne postup podľa Trestného poriadku v predmetnej veci bol de facto v plnom rozsahu realizovaný, pretože svedok B. namiesto vyššie uvedeného postupu priamo oznámil vec orgánom činným v trestnom konaní, spolu s ďalšími colníkmi zadržal obvinených ako osoby pristihnuté pri trestnom čine a vo veci sa postupovalo prvotným úkonom – vykonaním prehliadky iných priestorov podľa § 101 Tr. por. po ústnom súhlase prokurátora, v rámci ktorej došlo aj (len v nepatrnej časti) k vydaniu veci obvineným J. M..

Zároveň treba uviesť, že zo spisového materiálu vyplýva, že policajná hliadka zastavila predmetné motorové vozidlo a vykonala kontrolu jeho osádky v rámci plnenia jej úloh, pričom nič nenasvedčuje tomu, aby policajti už v tom čase disponovali relevantnými poznatkami o podozrení zo spáchania konkrétneho trestného činu. Preto pokiaľ v rámci plnenia ich úloh podľa zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“) nadobudli podozrenie, že v zastavenom motorovom vozidle, osádku ktorého vyzvali na preukázanie totožnosti, sa nachádza vec, ktorá súvisí so spáchaním trestného činu (v tomto prípade omamná látka), boli v súlade s § 9 ods. 1 zákona o Policajnom zbore nielen oprávnení ale aj povinní takúto vec postupom podľa § 21 ods. 1 tohto zákona ihneď, nevyčkávajúc na začatie trestného stíhania, zaistiť a v prípade, žeby sa ich podozrenie potvrdilo, boli povinní ju odovzdať príslušnému orgánu činnému v trestnom konaní, ktorý ju mal prevziať postupom podľa § 92 Tr. poriadku. Takýto legálny spôsob zaistenia veci však už nebol možný po začatí trestného stíhania, kedy sú orgány činné v trestnom konaní povinné postupovať podľa Trestného poriadku.

3Tdo 11/2013

Z uvedeného je zrejmé, že jediným služobným zákrokom, ktorý vo veci vykonali príslušníci v zmysle Zákona o Policajnom zbore bol postup podľa § 18 ods. 1 (zisťovanie totožnosti), ktorý skončil momentom ako osoba hodnoverným spôsobom preukázala svoju totožnosť. Následné konanie príslušníkov, a to výzva na vydanie veci pochádzajúcej alebo súvisiacej s trestnou činnosťou, vydanie a zaistenie vecí už nebolo v súlade so zákonom.

Obvinený nebol pristihnutý pri trestnom čine. Žiaden dôkaz nepotvrďuje, že by príslušníci obvodného oddelenia Policajného zboru vedeli o tom, že obvinený má pri sebe drogy.

Je v rozpore so zákonom, ak príslušník vyzýva osobu, ktorá sa mu len zdá z nejakého subjektívneho dôvodu čudná (podozrivá), nepácha trestnú činnosť, vyložiť veci, ktoré by mohli pochádzať z trestnej činnosti. K uvedenému je potrebné dodať, že ak sa osoba zdala príslušníkom čudná, resp. podozrivá, či už zo spáchania priestupku alebo trestného činu, mali povinnosť najskôr tejto osobe oznámiť, z čoho je podozrivá a následne ju poučiť o jej právach, a to aj o práve, že k priznaniu sa zo spáchania priestupku alebo trestného činu nemožno nikoho nútiť. Uvedené je podstatné aj preto, že zákaz donútenia k priznaniu zahŕňa nielen právo nevypovedať, ale aj právo neprispieť žiadnym aktívnym spôsobom, či už priamo alebo nepriamo, k svojmu obvineniu.

Vydanie a odňatie veci, zaistenie veci pri domovej prehliadke, prehliadke iných priestorov a pozemkov, osobnej prehliadke a pri obhliadke miesta činu

R 17/2015

Príkazy súdu a prokurátora sa v trestnom konaní vydajú len v prípade zákonného dôvodu na zásah do základných alebo iných práv a slobôd dotknutých osôb.

Domovú prehliadku alebo prehliadku iných priestorov alebo pozemku na účel zabezpečenia veci dôležitej pre trestné konanie nie je potrebné nariadiť, ak je zrejmá dobrovoľná súčinnosť osoby, ktorá je vlastníkom alebo oprávneným užívateľom nehnuteľnosti, v (na) ktorej sa má vec nachádzať. V takom prípade sa použije inštitút vydania alebo odňatia veci (§ 91 Tr. por.), po prípadnom predchádzajúcom, resp. súčasnom vykonaní obhliadky (§ 154 Tr. por.), bez nariadenia prehliadky uvedenej v § 99 ods. 1 alebo ods. 2 Tr. por.

Aj v prípade nariadenia domovej prehliadky alebo prehliadky iných priestorov alebo pozemku sa od výkonu prehliadky upustí, ak sa dobrovoľné vydanie veci dosiahlo predchádzajúcou výzvou pri splnení podmienok uvedených v § 104 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.

K tomu treba najprv vo všeobecnej rovine uviesť, že obhliadka miesta činu ako osobitný dôkazný prostriedok sa podľa § 154 ods. 1 Tr. poriadku vykonáva vtedy, ak majú byť priamym pozorovaním objasnené skutočnosti dôležité pre trestné konanie, najmä ak by mohli byť zistené alebo zaistené akékoľvek stopy. Nielen z tejto legálnej definície obhliadky miesta činu, ale aj z jej kriminalistickej definície ako špecifickej kriminalistickej metódy vyplýva, že jej účelom je predovšetkým vytvorenie si celkovej predstavy o mieste činu, jeho charaktere, umiestnení, rozlohe a celkovom rozmiestnení predmetov, ktoré majú vzťah ku spáchanému trestnému činu (napr. nástrojov použitých na spáchanie činu, poškodených predmetov, stôp a pod.), ktoré môžu byť na mieste činu nájdené, čím je zaisťovaná sprostredkovaná informácia o spôsobe spáchania trestného činu, o páchatelovi, jeho skúsenostiach a zručnostiach, úmysle a motíve a podobne.

Zo zápisnice o vykonanej obhliadke miesta činu je zrejmé, že policajt v skutočnosti nevykonával obhliadku miesta činu, ktorým aj podľa predmetnej zápisnice bola Priemyselná ul. v Bardejove, pričom takto je miesto činu vymedzené aj v skutkovej vete obžaloby, ale vykonal prehliadku motorového vozidla, v ktorom sa nachádzala vec dôležitá pre trestné konanie – sušina rastlinného pôvodu. Skutočným cieľom tohto úkonu tak bolo zaistiť túto konkrétnu vec nachádzajúcu sa v motorovom vozidle a jeho prehľadaním zistiť, či sa v ňom nenachádzajú aj ďalšie veci dôležité pre trestné konanie. Keďže za „iný priestor“ v zmysle § 99 ods. 2 Tr. poriadku je nutné považovať aj osobné motorové vozidlo, takýto úkon bol policajt oprávnený vykonať v rámci trestného konania (v tomto prípade po začatí trestného stíhania) len na základe príkazu podľa § 101 ods. 1 Tr. poriadku, ktorý však v posudzovanej veci vydaný nebol.

V tejto súvislosti krajský súd len pre úplnosť dodáva, že aj keby pripustil, že miestom činu bolo motorové vozidlo (s čím sa nestotožňuje), podľa § 107 Tr. poriadku mohol policajt vykonať jeho obhliadku len so súhlasom majiteľa, resp. držiteľa tohto motorového vozidla, a v prípade jeho nesúhlasu opäť iba na základe príkazu podľa § 101 ods. 1 Tr. poriadku. Udelenie takéhoto súhlasu však zo zápisnice o obhliadke miesta činu nevyplýva. Je pritom nutné zdôrazniť, že samotná prítomnosť dotknutej osoby pri obhliadke miesta činu, bez toho, aby zo zápisnice o tomto úkone vyplývalo jednak to, že takáto osoba bola poučená, že úkon môžu orgány činné v trestnom

konaní vykonať len s jej súhlasom alebo na základe príkazu, a zároveň to, že takýto súhlas udelila, nestačí.

K argumentácii prokurátora, ktorý s poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorý vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 363/09 vyslovil názor, že inými priestormi v zmysle § 99 ods. 2 Tr. poriadku sú napr. obchodné priestory, kancelárske priestory, haly a pod., teda priestory, ktoré sú súčasťou stavby (nehnuteľnosti) a preto je podľa ústavného súdu vylúčené, aby sa za iné priestory v zmysle citovaných ustanovení považovalo aj motorové vozidlo ako hnutelná vec, treba v prvom rade uviesť, že ústavný súd v tom istom rozhodnutí zároveň uviedol, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, pričom ochrana ústavou, prípadne Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a zákonom. Pritom v prípade rozdielneho výkladu právnej normy ústavným súdom a všeobecnými súdmi uplatňuje ústavný súd zásadu prednosti ústavne konformného výkladu, podľa ktorej ak pri použití štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, má byť uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb (primerane uznesenie ústavného súdu zo 7. mája 2014, sp. zn. PLz. ÚS 2/2014).

Vnadväznosti na to je potrebné poukázať na to, že pri formulovaní vyššie uvedeného názoru vychádzal ústavný súd z toho, že za iné priestory Trestný poriadok v § 99 ods. 2 považuje priestory neslúžiace na bývanie, čo je potrebné vykladať v kontexte s § 99 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý ustanovuje, že domovú prehliadku možno vykonať... v byte alebo v inom priestore slúžiacom na bývanie alebo v priestore k nim patriacim, pričom inými priestormi sa podľa ustáleného výkladu rozumejú najmä miestnosti alebo súbory miestností, ktoré sú podľa

rozhodnutia stavebného úradu alebo svojou podstatou určené na iné účely ako na bývanie, prípadne môže ísť aj o byty, ktoré slúžia na nebytové účely.

Aj podľa názoru krajského súdu pojem „iné priestory“ v zmysle § 99 ods. 2 Tr. poriadku je nutné vykladať v súvislosti s pojmom „obydlie“ podľa § 99 ods. 1 Tr. poriadku. Podľa ustálenej judikatúry všeobecných súdov pritom platí, že obydlím je každý priestor, ktorý sa používa na bývanie. Rozhodujúcim je teda spôsob využívania konkrétneho priestoru, bez ohľadu na to, či je formálne určený na bývanie a bez ohľadu na konštrukciu stavby, prípadne iného zariadenia slúžiaceho na ubytovanie. Z tohto pohľadu môže byť obydlím aj obytný prives, pokiaľ jeho užívateľ v ňom má svoju domácnosť a súkromie.

Rovnaký prístup je nutné podľa odvolacieho súdu uplatniť aj pri výklade pojmu „iný priestor“, ktorým sa podľa § 99 ods. 2 Tr. poriadku rozumie priestor neslúžiaci na bývanie, ktorý nie je verejne prístupný, keďže ten je priestorovým vyjadrením práva na súkromie, ktorého nedotknuteľnosť je zaručená čl. 16 ods. 1 ústavy. Právo na rešpektovanie súkromného života garantuje aj čl. 8 ods. 1 dohovoru, pričom podľa ods. 2 tohto ustanovenia štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Na základe uvedeného krajský súd uzatvára, že „iným priestorom“ podľa § 99 ods. 2 Tr. poriadku treba rozumieť akýkoľvek verejne neprístupný priestor neslúžiaci na bývanie, ktorý umožňuje realizovať právo jednotlivca na súkromie. Takýmto priestorom je aj osobné motorové vozidlo, keďže aj v ňom možno realizovať súkromný život, napr. uschovaním vecí, ktoré majú ostať skryté pred verejnosťou.

Odvolací súd preto zotrváva na svojom doposiaľ uplatňovanom výklade § 99 ods. 2 Tr. poriadku, ktorý nadväzuje na ustálenú prax orgánov činných v trestnom konaní, ktoré dlhodobo a pravidelne realizujú prehliadky osobných motorových vozidiel v trestnom konaní na základe príkazov na prehliadku iných priestorov podľa § 101 Tr. poriadku a ktorý v porovnaní s výkladom ústavného súdu použitým

v konkrétnej veci zabezpečuje plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou a dohovorom garantovaných práv.

§ 105 ods. 4, veta druhá Tr. poriadku ak pri prehliadke došlo k vydaniu alebo odňatiu veci, treba uviesť do zápisnice aj údaje uvedené v § 93 = neznamená povinnosť vyhotovovať osobitnú zápisnicu o vydaní, resp. odňatí veci

Pre úplnosť považuje odvolací súd za potrebné na tomto mieste pripomenúť, že ak pri domovej prehliadke dôjde k vydaniu alebo odňatiu veci, nie je potrebné o tom spísať osobitnú zápisnicu, ale údaje v rozsahu podľa § 93 Tr. poriadku treba uviesť priamo do zápisnice o domovej prehliadke (§ 105 ods. 4 Tr. poriadku). Zároveň ale treba zdôrazniť, že pochybenie vyšetrovateľa v tejto veci nespočívalo v tom, že nadbytočne vyhotovil zápisnicu o vydaní veci, ale v tom, že v preskúmvanej veci boli vyhotovené celkom tri zápisnice s uvedením rozdielneho času a spôsobu zaistenia tých istých vecných dôkazov.

Povinnosť vydať vec podľa § 89 Tr. poriadku má síce každý, kto má pri sebe vec dôležitú pre trestné konania, avšak pokiaľ ide o obvineného alebo osobu, u ktorej trestné konania nepochybne smeruje k jej obvineniu, nemožno splnenie tejto povinnosti vynucovať uložením poriadkovej pokuty v zmysle § 70 Tr. poriadku, resp. hrozbou jej uloženia. Išlo by totiž o donútenie smerujúce k poskytnutiu dôkazu proti sebe samému, zákaz ktorého vyplýva nielen z čl. 47 ods. 1 a čl. 50 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ale výslovne je zakotvený aj v čl. 14 ods. 3 písm. g) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva je zároveň obsiahnutý v pojme spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (primerane napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci J. B. proti Švajčiarsku z 3. mája 2001). Preto ak obvinený, resp. podozrivý odmietne vydať vec, základné práva a slobody rešpektujúcou alternatívou jej zaistenia je odňatie podľa § 91 Tr. poriadku, pri ktorom sa nevyžaduje žiadna aktívna činnosť takejto osoby.

R 92/2015

I. Uplatňovanie zásady „nikto nie je povinný obviňiť seba samého“, vyplývajúcej z čl. 37 ods. 1 a čl. 40 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a výslovne zakotvenej v čl. 14 ods. 3 písm. g) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, má chrániť obvineného pred bezprávnym donucovaním zo strany štátnych orgánov a tým prispievať k zaisteniu spravodlivého procesu. Právo neprispievať k vlastnému obvineniu sa v prvom rade týka rešpektovania vôle obvineného mlčať, ako aj neprispieť ku svojmu obvineniu a usvedčeniu iným aktívnym konaním. Obvineného však možno podrobiť strpeniu dôkazných úkonov, ktoré predpokladajú len jeho pasívnu účasť, a to aj s použitím určitého stupňa nátlaku, ktorý však nesmie byť zneužitý jeho neprimeranosťou. Od obvineného možno požadovať, aby strpel napr. odňatie vecí, odobratie vzorky dychu, moču, krvi, pachu, vlasov alebo tkanív pre účely testu DNA – a to i za pomoci donútenia, napriek skutočnosti, že ho tieto dôkazy usvedčujú.

3Tdo 18/2015

Osobnú prehliadku v trestnom konaní možno vykonať s cieľom

1/ zaistiť vec dôležitú pre trestné konanie (§ 99 ods. 3 Trestného poriadku), alebo

2/ chrániť život, resp. zdravie v súvislosti s obmedzením osobnej slobody určitej osoby (§ 99 ods. 4 Trestného poriadku).

Ustanovenie § 99 ods. 3 Trestného poriadku upravuje spôsob ako riadne a zákonne zaistiť vec potrebnú pre trestné konanie.

Ustanovenie § 99 ods. 4 Trestného poriadku legalizuje zásahy orgánov činných v trestnom konaní do ústavou zaručeného práva na nedotknuteľnosť osoby. V tomto prípade je možné osobnú prehliadku vykonať len vtedy, ak existuje dôvodné podozrenie, že má pri sebe zbraň, alebo inú vec, ktorou by mohla ohroziť život alebo zdravie osoby. Toto ustanovenie poskytuje ochranu orgánu činného v trestnom konaní, prípadne bližšie nešpecifikovaných osôb pred hrozbou, ktorá môže vzniknúť

pri vykonaní úkonu zadržania. Prostredníctvom tohto ustanovenia nie je možné u zadržanej osoby zaistiť dôkaz, ktorý môže byť použitý v jej neprospech.

Uchovanie a vydanie počítačových údajov podľa § 90 Tr. poriadku

III. ÚS 68/2010

Záujem štátu na ochrane pred zločinnosťou zakladajúci legitímnosť zásahov do práva na súkromie pri realizácii niektorých inštitútov podľa štvrtej hlavy prvej časti Trestného poriadku ("Zaistenie osôb a vecí") musí byť uvedený do rovnováhy so závažnosťou zásahu do tohto práva. Znamená to zvoliť pri realizácii zásahu čo najmiernejší prostriedok, ktorý je súčasne spôsobilý zabezpečiť dosiahnutie sledovaného cieľa, napríklad uprednostniť úkon uchovania a vydania počítačových údajov pred inštitútom vydania, resp. odňatia veci. V opačnom prípade znamená neproporcionálny postup konajúceho orgánu porušenie garancií práva na súkromie a spravodlivého procesu.

II. ÚS 53/2010

Sťažovateľ namietal aj porušovanie svojho základného práva zaručujúceho ochranu osobných údajov a ochranu pred ich neoprávneným zhromažďovaním. Táto je súčasťou širšej kategórie, ktorou je ochrana súkromia. Ochrana súkromia je zakotvená vo viacerých ustanoveniach ústavy, naproti tomu ochrana práva na súkromie je v dohovore sústredená v čl. 8. Ústavný súd už v minulosti viackrát judikoval, že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“). Tak je to aj v súvislosti s danou problematikou.

V zápisnici o prehliadke iných priestorov nie je špecifikované, či bola predmetná výpočtová technika dobrovoľne vydaná alebo odňatá. Záver zápisnice obsahuje aj stanovisko sťažovateľa k vykonaniu úkonu, a to v znení, že sa k vykonaniu úkonu nevyjadruje.

Európsky súd pre ľudské práva už mnohokrát konštatoval, že „súkromný život“ je široký pojem nevhodný na vyčerpávajúcu definíciu (napr. Peck c. Spojené kráľovstvo z 28. januára 2003), a vo vzťahu k predmetnému pojmu vyhlásil: „Bolo by príliš obmedzujúce ohraničiť pojem na vnútorný kruh, v ktorom jednotlivec môže žiť svoj osobný život podľa vlastného výberu, a úplne z neho vylúčiť vonkajší svet mimo tohto kruhu. Rešpektovanie súkromného života musí tiež zahŕňať určitý stupeň práva vytvoriť a rozvíjať vzťahy s ostatnými ľudskými bytosťami. Navyše sa zdá, že niet dôvodu na princíp, prečo toto chápanie pojmu súkromný život by sa malo prijať na vylúčenie činnosti odbornej alebo obchodnej povahy, keďže počas svojho pracovného života má väčšina ľudí významnú, ak nie najväčšiu možnosť rozvíjať vzťahy s okolitým svetom. Tento pohľad podporuje skutočnosť, že nie je vždy možné jasne rozlíšiť, ktoré činnosti jednotlivca sú súčasťou ich profesionálneho alebo obchodného života a ktoré nie. Osobitne, v prípade osoby vykonávajúcej slobodné povolanie, jeho práca v tomto kontexte môže tvoriť súčasť jeho života do takej miery, že sa stáva nemožným vedieť, v akom postavení v danom momente koná.“ (Niemiets c. Nemecko z 16. decembra 1992).

Rozšírenie aplikovateľnosti práva na súkromie v zmysle čl. 8 dohovoru aj na profesionálne aktivity a obchodnú činnosť potvrdili aj ďalšie rozhodnutia ESLP, napr. vo veci Klass a ostatní c. Spolková republika Nemecko zo 6. septembra 1978, kde ESLP konštatoval, že aktivita profesionálnej povahy môže spadať pod pojem „súkromný život“ a „korešpondencia“.

Judikatúra ESLP výslovne potvrdila aplikovateľnosť čl. 8 dohovoru aj na „korešpondenciu s advokátom“, teda korešpondenciu profesnej povahy (napr. Schönenberger a Durmaz c. Švajčiarsko z 20. júna 1988, Campbell c. Spojené kráľovstvo z 25. marca 1992).

Opierajúc sa o judikatúru ESLP treba realizáciu inštitútu uchovania a vydania počítačových údajov podľa ustanovení [§ 90](#) Trestného poriadku v okolnostiach prípadu sťažovateľa (pamäťové médium obsahovalo údaje týkajúce sa profesnej činnosti sťažovateľa ako advokáta) považovať za zásah do jeho práva na súkromie tak podľa [čl. 19 ods. 3](#) a [čl. 22 ods. 1](#) ústavy, ako aj podľa čl. 8 dohovoru.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, v ktorej zdôrazňoval, že v počítačovom vybavení sa nachádzali údaje o klientoch jeho advokátskej kancelárie poukazujúc na obsah ustanovenia [§ 89 ods. 2](#) v spojení s ustanovením [§ 129 ods. 2](#) Trestného poriadku, teda na zákaz výsluchu v súvislosti s povinnosťou mlčanlivosti advokáta, a teda na výnimku z povinnosti vydať vec, keď ide o takú vec, ktorej obsah sa týka okolnosti, o ktorej platí zákaz výsluchu, upriamuje ústavný súd pozornosť (nad rámec) na znenie ustanovenia [§ 129 ods. 3](#) Trestného poriadku. Podľa tohto ustanovenia sa zákaz výsluchu nevzťahuje na svedeckú povinnosť týkajúcu sa trestného činu, ktorý má svedok povinnosť prekaziť podľa Trestného zákona ([§ 341](#) Trestného zákona). Podľa tohto ustanovenia je povinnosť prekaziť trestný čin uložená okrem iných prípadov aj v prípade niektorého z trestných činov korupcie uvedených v treťom diele ôsmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona. Trestné konanie, v ktorom bol príkaz prokurátora vydaný, sa týka aj trestného činu prijímania úplatku podľa [§ 329 ods. 1 a 2](#) Trestného zákona uvedeného v treťom diele ôsmej hlavy jeho osobitnej časti, preto v ňom výnimka z povinnosti vydania veci neplatila. Predovšetkým však treba zdôrazniť, že inštitút uchovania a vydania počítačových údajov obsiahnutý v [§ 90](#) Trestného poriadku právnu úpravu týkajúcu sa prípadov súvisiacich s povinnosťou mlčanlivosti vôbec neobsahuje.

Samotná právna úprava ([§ 90 ods. 1](#) Trestného poriadku) vyžaduje, aby bol príkaz odôvodnený aj skutkovými okolnosťami. Preskúmateľnosť dôvodnosti vydania príkazu podľa [§ 90](#) Trestného poriadku si vyžaduje relevantnú a dostatočne špecifickú argumentáciu, ktorá poskytuje vysvetlenie, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky na tento zásah do súkromia. Bez náležitého odôvodnenia opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je dané rozhodnutie nepreskúmateľné, a tým aj svojvoľné.

Je postačujúce, ak odôvodnenie dá odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam, a dostatočne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzalo do všetkých detailov veci ([I. ÚS 241/07](#)). Obsah odôvodnenia príkazu prokurátora č. k. VII/1 Gv 191/08-23 z 9. marca 2009 ústavný súd považuje za nedostatočný a formálny, pretože sťažovateľovi vôbec neobjasnil súvislosti opodstatňujúce realizáciu predmetného zásahu práve do jeho práva na súkromie. V

odôvodnení príkazu totiž absentuje akákoľvek špecifikácia spojenia sťažovateľa so spoločnosťou C., a. s., ktorej sa mala týkať trestná činnosť, ktorá bola predmetom vyšetrovania.

V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na skutočnosť, že príkaz prokurátora neobsahoval zákonnú náležitosť v podobe vymedzenia časového limitu uchovávanía počítačových údajov.

Ústavný súd je toho názoru, že vyhotovením kópie počítačových údajov uložených na pamäťovom médiu sťažovateľa pri realizácii znaleckého skúmania, a to v intenciách príkazu prokurátora (ktorý sa neobmedzoval na selekciu údajov súvisiacich s trestným konaním), nepochybne došlo aj k zachyteniu údajov s vyšetrovanou vecou nijako nesúvisiacich, ktoré sa takto stali súčasťou spisového materiálu trestného konania a budú uchovávané pravdepodobne po dobu predpísanú pre archiváciu materiálov trestného konania. Nad rámec považuje ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že aj pri skopírovaní počítačových údajov až po predchádzajúcej selekcii v rámci dostupných možností, nie je možné absolútne vylúčiť zachytenie s trestnou vecou nesúvisiacich údajov, ktoré sa stanú súčasťou takejto kópie.

Ústavný súd bez toho, aby podrobne vykladal dotknuté ustanovenia zákona, konštatuje, že konštrukcia inštitútu uchovania a vydania počítačových údajov obsiahnutá v Trestnom poriadku umožňuje systematickým výkladom dotknutej právnej úpravy realizovať predmetný úkon spôsobom vylučujúcim vznik takejto neprípustnej situácie znamenajúcej závažný zásah do práva jednotlivca na súkromný život, konkrétne spôsobom ktorý umožní izolovanie údajov relevantných na trestné konanie a následné zlikvidovanie kópie obsahujúcej kompletne penzum údajov zaznamenaných na pamäťovom médiu, prípadne jej vrátenie dotknutému subjektu (jednotlivcovi), ktorého sa zásah týkal (pozri prípad Sallinen v. Fínsko z 27. decembra 2005 týkajúci sa fínskej právnej úpravy, ktorá takýto postup výslovne prikazovala). Samozrejme, pre tieto účely je ustanovenie času, počas ktorého možno kompletnú kópiu uchovávať, nevyhnutné.

Vzhľadom na všetky uvedené závery ústavný súd konštatuje, že príkaz prokurátor nebol legálny, pretože nespĺňal podmienky vyplývajúce z príslušných ustanovení

Trestného poriadku (nedostatočné odôvodnenie a chýbajúca náležitosť podľa § 90 ods. 2 citovaného zákona).

2.B V kontexte kritéria legálnosti poukazuje ústavný súd na stanovisko generálneho prokurátora, ktoré prezentuje názor, že trestnoprocená úprava pre účely získania počítačových údajov poskytuje „dve alternatívy“ – inštitút uchovania a vydania počítačových údajov podľa [§ 90](#) Trestného poriadku a inštitút povinnosti na vydanie veci podľa [§ 89](#) Trestného poriadku, pričom voľba alternatívy, ktorou orgán činný v trestnom konaní zabezpečí ich získanie, patrí bez ďalšieho do jeho právomoci (v danom konkrétnom prípade do právomoci vyšetrovateľa). Ústavný súd hneď v úvode zdôrazňuje, že toto stanovisko nemožno akceptovať.

Policajt v danom konkrétnom prípade pre účely získania počítačových údajov zvolil prostriedok – zaistenie samotného počítačového vybavenia (z obsahu zápisnice nie je zrejmé, či išlo o úkon vydania alebo odňatia veci), ktorý pre tento účel zákonná úprava neumožňuje, jeho postup preto treba považovať za nelegálny.

Samotné vyhotovenie kompletnej kópie má síce oporu v zákonnej norme, minimalizácia zásahu do práva na súkromie si však vyžaduje redukciu jeho dôsledkov, teda selekciu údajov, ktoré sú pre vedené vyšetrovanie relevantné. Ďalšie neobmedzené uchovávanie kompletnej kópie bez následnej selekcie absolútne postráda legitimitu a proporcionalitu zásahu do súkromnej sféry sťažovateľa, a treba ho kvalifikovať ako stav porušovania práva na súkromie.

Vrátenie vecí

3Tost 36/2014

K vráteniu veci alebo jej vydaniu možno pristúpiť vtedy, ak už vec nie je potrebná k ďalšiemu konaniu a zároveň je splnená podmienka, že neprichádza do úvahy jej prepadnutie alebo zhabanie. Čo sa potom týka rôznych alternatív, navzájom a postupne sa vylučujúcich, s ktorým zákon počíta pre vrátenie resp. vydanie veci, tak

týmito sú (vzhľadom na okolnosti posudzovaného prípadu sa tu neuvádza posledná alternatíva, a síce súdna úschova finančných prostriedkov získaných z predaja veci):

- vrátenie veci tomu, kto ju vydal, komu bola odňatá alebo u koho bola zaistená podľa osobitného predpisu, pokiaľ si na ňu neuplatňuje právo iná osoba alebo ak o jeho práve na vec niet pochyb napriek tomu, že si na ňu uplatnila právo aj iná osoba;

- vydanie veci inej osobe ako tej, ktorá ju vydala resp. ktorej bola odňatá či zaistená, v prípade, že táto si uplatnila svoje právo na vec a toto jej právo je nepochybné (bez uplatnenia si práva na vec inou osobou nie je možné, aby príslušný orgán k právu takejto osoby na vec prihliadal, ale prichádza do úvahy len jej vrátenie tomu, kto ju vydal resp. komu bola odňatá či zaistená; takýmto rozhodnutím podľa prvej vety § 97 ods. 1 Tr. por. však nie je riešená otázka vlastníckeho práva k veci, a preto aj po jeho vydaní sa má právo ktorákoľvek iná osoba domáhať svojich práv k veci cestou občianskoprávneho konania - vid' k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu z 21. mája 1969, sp. zn. 10 Tz 12/69, uverejnené pod R 2/1970, či tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. mája 1993, sp. zn. 8 Tz 19/93, uverejnený pod R 49/1994);

- ponechanie veci v úschove a upozornenie osoby, ktorá si na ňu robí nárok, aby ho uplatnila v občianskom súdnom konaní, ak si právo na ňu uplatnila aj „iná osoba“ príp. viaceré osoby, pričom o práve k veci sú pochybnosti (orgán činný v trestnom konaní resp. súd vzniknuté pochybnosti o práve na vec neodstraňujú vykonávaním samostatného dokazovania zameraného len na danú otázku).

Zaistenie vecí a majetku na účely zaistenie nároku poškodeného alebo na účely ich prepadnutia alebo zhabania

Zaistenie nároku poškodeného podľa § 50 Tr. poriadku

²To 41/2003 (43/2007 ZSP)

I. Pokus obvineného o predaj rodinného domu, ktorého hodnota sa približuje k výške priznaného nároku poškodeného na náhradu škody vytvára reálnu obavu zo sťažovania, resp. marenia uspokojenia nároku poškodeného na náhradu škody.

II. Majetkom obvineného sa v zmysle § 50 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku rozumie súhrn všetkých majetkových hodnôt, t.j. vecí hnuiteľných aj nehnuteľných, pohľadávok a iných práv a peniazmi ocenených hodnôt, ktoré patria obvinenému.

III. Zaistenie je možné tak na majetku, ktorého je obvinený podielovým spoluvlastníkom ako aj na majetku patriacom do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ak ide o zaistenie nároku poškodeného na náhradu škody spôsobenej trestným činom jedného z manželov počas trvania manželstva.

Zaistiť na uspokojenie nároku poškodeného na náhradu škody, ktorú mu obvinený spôsobil trestným činom, možno akýkoľvek druh majetku, pokiaľ tento majetok môže byť predmetom výkonu súdneho rozhodnutia (§ 47 ods. 1 TP - teraz § 50 ods. 1 písm. a) TP účinného od 1. januára 2006). Majetkom obvineného, ktorým by inak mohol byť zaistený nárok poškodeného na náhradu škody, však nie sú veci odcudzené, spreneverené alebo inak protiprávne získané, ním ako páchatelom trestného činu. Takéto veci, ako veci dôležité pre trestné konanie treba páchatelovi alebo osobe, ktorej páchatel tieto veci zveril, odňať, pokiaľ ich dobrovoľne nevydal (§ 78 a 79 TP - teraz § 89 a § 91 T, účinného od 1. januára 2006) a vrátiť ju oprávnenej osobe v zmysle ustanovení § 80 a § 81 (teraz § 97 a § 98 TP účinného od 1. januára 2006).

Zaistenie výkonu trestu prepadnutia majetku podľa § 425 Tr. poriadku

R 94/2014

Vo výroku uznesenia o zaistení majetku obvineného v zmysle § 425 ods. 1 Tr. por. treba s poukazom na primerané aplikovanie § 50 ods. 2 Tr. por. presne konkretizovať a opísať jednotlivé časti majetku obvineného, na ktoré sa zaistenie vzťahuje a vysloviť zákaz pre obvineného, či inú oprávnenú osobu, nakladať s takto zaisteným majetkom a majetkovými právami.

ako formulovať výrok, aby sa zaistenie vzťahovalo aj na majetok nadobudnutý po zaistení + v kombinácii so zaistením peňažných prostriedkov na účte – dodatočne došlé na účet + príslušenstvo

2Tost 16/2015

Špecializovaný trestný súd uznesením z 30. apríla 2015, sp. zn. PK – 1T 12/2015, rozhodol podľa § 425 ods. 1 Tr. por. o zaistení majetku obvineného J. H. a podľa § 50 ods. 2 Tr. por. zakázal menovanému a obchodnej spoločnosti V.V.V. s.r.o. nakladať s majetkom špecifikovaným vo výrokovej časti označeného uznesenia.

Na rozhodnutie o zaistení majetku musia byť splnené podmienky uvedené v ustanovení § 425 Tr. por. a to: **očakávanie** uloženia trestu prepadnutia majetku s ohľadom na povahu a závažnosť činu a na pomery páchatel'a, **obava**, že výkon trestu prepadnutia majetku bude zmarený či sťažený a **konkrétne poznatky** o takomto správaní sa páchatel'a. Ak súd zistí, že splnené boli, je potom jeho povinnosťou odôvodniť na základe čoho (akých dôkazov, akých skutkových zistení a akých úvah) dospel k záveru o ich naplnení a vysvetliť, aké právne úvahy ho viedli k rozhodnutiu.

Z hľadiska rozsahu zaistenia majetku nemôže byť výpočet majetkových súčastí, podliehajúcich zaisteniu, uvedený v uznesení (§§ 425 ods. 1, 50 ods. 2 Tr. por.) výlučný, nakoľko podľa § 426 ods. 1 Tr. por. zaistenie sa vzťahuje na celý majetok obvineného, ako aj na majetok, ktorý obvinený nadobudne po zaistení a nevzťahuje sa len na prostriedky a veci, na ktoré sa podľa zákona nevzťahuje prepadnutie majetku (takto treba aj interpretovať aktuálnu judikatúru - R 94/2014).

Vo vzťahu k obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným (zákaz nakladať s majetkom aj obchodnej spoločnosti V.V.V. s.r.o.), ak je osoba (fyzická alebo právnická) jej spoločníkom, je potrebné predbežne poznamenať, že táto spoločnosť je samostatným subjektom majetkových práv (vrátane vlastníckeho) a záväzkov, majetok spoločnosti je rozdielny od majetku spoločníka. Majetkom spoločníka je obchodný podiel (§ 114 Obch. zák.), predstavujúci jeho účasť na spoločnosti (a ten

možno na majetku obvineného zaistiť). Obchodný podiel však neznamená vlastnícky, či iný majetkový vzťah spoločníka ku jednotlivým súčastiam majetku spoločnosti, pričom v zmysle § 425 ods. 1 Tr. por. sa pri zaistení postupuje primerane podľa § 50 ods. 2 Tr. por., nie aj podľa odseku 1 tohto ustanovenia. Aj z tejto premisy bude potrebné pri rozhodovaní a odôvodnení rozhodnutia vychádzať.

6Tost 21/2015

Výrok o prepadnutí majetku sa vzťahuje len na majetok, ktorý patrí obžalovanému (páchatelovi). U vecí (majetku), ktoré má obžalovaný v spoluvlastníctve s inými osobami, sa prepadnutie majetku môže vzťahovať len na spoluvlastnícky podiel, ktorý patrí obžalovanému, a tak sa nemôže vzťahovať na majetkové podiely iných osôb. Zaistenie potom postihuje spoluvlastnícky podiel obžalovaného k veciam, (majetku) v podielovom spoluvlastníctve, ako aj k veciam patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

V novom konaní, pred rozhodnutím, sa súd prvého stupňa musí vysporiadať tiež s námietkami obžalovaného, ktoré uviedol v dôvodoch svojej sťažnosti, ohľadom nesprávnych údajov o zostatkoch na posudzovaných účtoch v bankách, sumách, ktoré nie sú v jeho vlastníctve, pretože účet je len formálne vedený na jeho meno. Prípadne skúmať, či aj ostatný majetok nie je formálne vedený na obžalovaného. Pokiaľ sa týka investičného poistenia, bude potrebné tiež (o.i. – obžalovaným namietaných skutočností) skúmať, či výnos tohto poistenia prípadne výlučne obžalovanému, prípadne iným osobám (kto je posteným a kto poistník).